Ն° 228 ՆԻՍԱՆ 6 ԲԷՆՃԵՆՊԻՀ 1878

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԷՄԵՐ

ՄԷՎԱՏՍԸ ԲՈԼԻՍԹԻՒՆԻ ԻԼՄԻՆԻ ՎԷ ՄԻԼԻՈՆԻ ՎԷ ՍԱՀԻՊԻՆԻ ՃԱՄԻ ԵՒ ՄԻ ՂԱՋԷՄԱՆ ՏԸՐ

ԱՋՕՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

ԱՊԱՒՈՎԱԼ ԻԶԻՆ

Պիր սէնէլիր . . . . . 250 ղրուշ
Ամբ այլրկ . . . . . 150 »
Իւչ այլրկ . . . . . 70 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիլէ։

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻԶԻՆ

Պիր սէնէլիր . . . . . 350 ղրուշ
Ամբ այլրկ . . . . . 170 »
Իւչ այլրկ . . . . . 90 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիլէ։
Բօսնա իւճրէնի տախիլ տիր։

Մէվլանի էֆէնպիյէտէ վէ գայիմէ Թէտավիլ ԻԹմէյէն վիլայաթտա, ապօնէ պէտէլի վէ եախստ բօսնա իւճրէնի, սիքքէյի խալիսէ օլարագ ախզ օլունաճագ տրր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Գէհէր սաթրը իլիւն

1 ինճի վէ 2 ինճի սահիֆէէրէ 10 ղ։
3 ինճիւ սահիֆէյէ . . . . . 6 »
Հիւնճիւ սահիֆէյէ . . . . . 4 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիլէ։

ԻԽԹԱՐ. Պանզա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ օլան իլանաթքն ալէհէր սաթրը իլիւն,

2 ինճի վէ 3 ինճի սահիֆէէրէ 6 ղ։
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . . . . 4 »
Լիրա 100 ղրուշ հիսապիլէ։

Մէվատտը նաֆիայա տայիր մուպահասան մէճմանէն գապուլ օլունուպ, ամլ իֆթիհսար տէրճ իտիլմէյէ տիր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

Իտարէխանէսի Սթամպօլտա Փիւրքճի խանընտա նումէրօ 7 տէ վէ Մարպասաը էնիէ մէզքիր խանատա նումէրօ 28 տա ուղր։ — Ղազէթամբզու այիտ բեւանֆէյի մէվատ նսգզընտա, տօղրուտան տօղրուլա իտարէխանէմիզտէ Տիզրան աղա Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմասը լազըմ կէլէճէկի կիպի, բեւանֆէյի մէրհաբիպին տարի անընտա նամընա կէօնտէրիլմէսի իզիզա իտէր։

ԱՍԻԱՆԷ Ե ՆԻՍԱՆ

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Ցիւնքի կիւն ֆէխամէթլու տէվլէթլու պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի մապէյնի հիւմայունա ազիմէթ իտէրէք, պատէհու Պաբպը Ալիյէ կէլիպ, մէճլիսի խասսը վիւքէլյա ըիասէթ պույուրմուշլար տրր։

— Ավսթրիա տէվլէթինին Ցերսաատէթ սէֆիրի գօնթ Զիչի հազրէթլէրի մէզունէն մէմլէքէթի՞ճանիպինէ ազիմէթ իտէճէյի ճիհէթլէ, լի էճլ իւլ վէտա պու կիւն Եըլտրզ սարայը հիւմայունանա կիտէրէք, հուզուրու շահանէյէ չըգաճագ տրր։

— Պունտան ագտէմ խապէր վէրմիշ օլտուղումուզ վէճհ իլէ, թարաֆը էշրէֆը հազրէթի բաթիշահիտէն, Շուրայի տէվլէթ ազասընտան սաատէթլու Փեարոս Գույումճեան էֆէնտի հազրէթլէրի, օն իշիւնճիւ Լէօն Բաբանընն Բաբալրգ մագամընա ճիւլուսինի թէպրիքէ մէմուր իտիլմիշ տիր։

— Նիսանընն 4 նճի սալը կիւնիւ իղղայի գավայիմ գօմիսիօնունուն հասըլաթը 213 պին 980 ղրուշա պալիղ օլմուշ տուր։

— Քիւչիւք Ալա Սօֆիա ճամիի չէրիֆինտէ պուլունան ասարը աթիգէ վէ սայիրէնին Զինլի քէօշքիւնէ նագլ օլունտուղունու, գարյը ղազէթալարը եազըյօրլար։

— Էսիրէն Պուքրէշտէ պուլունտուգլարը հալտէ, կէչէն կիւն Ցերսաատէթ ավտէթ իթմիշ օլան սաատէթլու էահէմ բաշա վէ Սաարդ բաշա էվվէլքի կիւն հուզուրու հիւմայունա չըգարագ։ Քէվգէլտէ իլթիֆաթը սէնիյէյէ նամլ օլտուգլարը կիպի։ Քէնտիլէրինէ իւչիւնճիւ ըիւթպէտէն պիրեր գըթա նիշանը Ալիի Օսմանի իհսան պույուրուլմուշ, վէ միւմահիլէյհ էահէմ բաշա, Ցերսաատէթ գօմանտանը թային գըլընմըշ տրր։

— Ավսթրիա սէֆիրի գօնթ Զիչի ճէնապլէրի, տիւն սապահ խարիճիյէ նազրը տէվլէթլու Սաֆվէթ բաշա հազրէթլէրինին գօնագլարընա կիտիպ, իքի սաաթ գատար միւլագաթ իթմիշլեր տիր։

— Մր. Լայարտ հազրէթլէրի տիւն Իզմիտէ ազիմէթլէ, ինկիլիզ տօնանմասը Ամիրալը իլէ միւլագաթ իյլէմիշ տիր։

— Մախտումու Ալիի խըտիվի տէվլէթլու Հասան բաշա հազրէթլէրի, սալը կիւնիւ սապահլայը Մահրուսէ նամ Մըսըր վաբօրունա բաքիպէն վէ պիլ ճիւմլէ Մըսըր ասքէրինի միւսթասհիպլէն Ցերսաատէթտէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

— Պիր գաչ կիւնտէն պէրի ռիսանը խալգտա Պապը Ալիճէ պիր թէպլէտտիւլ վուգու պուլաճաղընա տաիր պիր թէվաթուր տէվէրան իտուպ, հալ պու քի վուգու պուլան թահգըգաթըմըզա նազարէն, թէվաթուրու մէգքիւրուն էօյլէ էհէմմիյէթ վէրիլէճէք պիր սալ ու էսասը օլմատըզը անլաշըլմըշ, վէ իհթիմալաթա պագըլըբ իսէ, իւպպէհէթլու տէվլէթլու Ռիւշտի բաշա հազրէթլէրինին կէչէնտէ նաիլ օլտուգլարը իլթիֆաթը չահանէնին պու թէվաթուրլարա սէպէպիյէթ վէրմիշ օլաճաղը զանն օլունապիլմէքտէ պուլունմուշ տուր։

Վ-էբ

— Օսմանը ղազէթալարընտա ըէսմի օլարագ չու աթիտէքի հավատիս տէրճ օլունույօր։

«Պասիրէթ ղազէթասը տիւնքի նիւսխէսինտէ, կէօյա Պօսնա վէ Հէրսէք գըթալարընա Ավսթրիա վէ Մաճարիսթան տէվլէթի ֆախիմէսի թարաֆընտան ասքէր սէվգ ու իսթալը իչիւն, տէվլէթի միւշարիլէյհանընն Պապը Ալիէ միւրաճաաթ իթմիշ օլտուղունու պէյան ու միւթալաա իյլէմիշ իսէ տէ, բէք մէվսուգ օլարագ ալտըզըմըզ մալիւմաթա նազարէն, հէվալիի մէգքիւրէյէ էօյլէ ասքէր սէվգ ու իսթալինէ տայիր պիր կէօնա թասավվուր վէ թէշէպպիւսօ՞լմամաղա, թասհիհի քէյֆիյէթէ միւսարատաթ իտէրիզ։»

— Տիկեր պիր ըէսմի հավատիսէ կէօրէ, սաատէթլու Հօպարթ բաշա հազրէթլէրինին մէմուրիյէթինտէն իսթիֆա իթմիշ օլմասը տախի եալան տրր։ Բաշայի միւշարիլէյհ, բէտէրինին զիյատէ քէյֆսիզ օլտուղունա տայիր պիր թէլէկրաֆ ախզ իթմիշ օլմաղա, ինկիլթէրրայա ազիմէթ իթմէք իչին 20 կիւն միւտտէթ ըուխսաթ իսթիհսալ իյլէմիշ տիր։

— Սալը կիւնիւ եիւզ գատար Ռուս զապըթանը Ալա Սթէֆանոստան վաբօր իլէ Ցերսաատէթէ կէլերէք Ալա Սօֆիա ճամիսինի կէզմիշլեր տիր։

— Ալտըն վիլայէթինտէ պիր գըթըզ ղուհուրա կէլմէսինտէ դօրգուլմագտա օլտուղունտան, իխրաճաթըն թահթը մէմնուիյէթէ ալընմասը մահալինտէն իչար օլունմուշ իսէ տէ, հիքմէթի սէնիյէճէ պու պապտէ նէ կիպի թէտպիր իթթիխաղ օլունտուղու հէնուզ նամալիմ տիւր։

— Էվրօբա ղազէթալարընտա օգունտուղունա կէօրէ, Ռուս հիքմէթի էԲարիատէ 300 միլիոն ֆրանգըզգ պիր եէնի իսթիգրազ ագտ իթմէք թասավվուրունտա պուլունույօր իմիշ։

— Պէյօղլու ճաատէի քէպիրինտէ քեւային մաղազալար Ռուսլարըն հուզուրունտան զանն իտերիզքի բէք պիհուղուր սլմայօրլար. պու վէսիլէ իլէ պագը տիքքանտան սահիպլէրինին էյիճէ իշ կէօրտիւքլերի տէ ըիվայէթ օլունույօր։

Միւսիւ Վարդանը չայանը բէսնտ միճէվէհրաթ սերգիսինի ղեյարէթ իտէն ֆէզվաթը քիրամ մէյանընտա, պու բաղար իրթէսի կիւնիւ ֆէխամէթլու կրան տիւք հազրէթլէրինին պիր վիկիթասը տախի եատ օլունույօր։ Միւշարալէյհ հազրէթլէրի մուախարէն Բարիստէն պու սերդիյէ ճէրզ օլունան վէ Ֆրանսըզ մարիֆէթինին սոն մահսուլու օլան ալթուն վէ միճէվէհր մանուաթը բէր զիյատէ պիր սըդգաթ վէճհասհիշլէ եարբմ սաաթ գատար մուայէնէ պույուրմուշլար տրր։

Կրանտիւք հազրէթլէրին պագը մուհիմ սրբարբշանլա մուամիլէյհ միւսիւ Վարդանը թալթիֆ իթմիշ օլտուղու տա թասադիգ օլունույօր։ (Լէվանթ Հէրալտ)

— Մոնսէնէօր Կրասէլլինին սըր քեաթիպի Ալպ Պրաճիսթիյէ թարաֆը հազրէթը Բատիշահիէն Մէճիտիէ ընշանը զիյշանընն իչիւնճիւ ըիւթպէսինտէն պիր գըթասը իթա վէ իհսան գըլընմըշ տրր։ Մոնսէնէօր Կրասէլի կէչէնէրտէ հուզուրու հազրէթի Բատիշահիէ չըգարգտա՞ ըահիպի մումահիլէյհ Մոնսէնէօրուն ըիֆագաթընտա պուլունմագտա իմի։

— Կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ սէքիզէ չէյրէք գալարագ Իզմիրտէ չէտտա պիր հարէքէթի արզ վուգուա կէլմիշտիր։ Իզմիրտէ օն պէշ կիւնտէն պէրի միւսայիմպէյլէ հարէքէթի արզ վուգուա կէլմէքտէ օլտուղունտան, ահալինին զիյատէսիլէ տիւչարը հէնէճան օլտուղու իզմիրտէն վարիա օլան մէքթուպլարտա խապէր վէրիլիեօր։ Պունունա պէրաբեր չու սոն կիւնլէրտէ վուգուա կէլէն հարաքէթլէր էվվէլքիլէր գատար չիտտէթլի տէյիլ տիր։

— Պէյօղլունտա գումար օյունլարը թէքրարէն վէ չէտիտէն թահթը մէճմուիէթէ ալընմըշ տրր։

— Լէվանթ Հէրալտտա մալիւմաթը ալթիեէ կէօրիւլմիշ տիւր։

Ալա Սթէֆանոստա պուլունմուշ օլան ոն եէտի պին ասքէրտէն թագրիպլէն օն պինի Ալա Եօրկիտէն Պօղազ քէօյինէ գատար օլան գարիեէլէրէ թագսիմ օլունմուշ, վէ մէղքիւր Պօղազ քէօյիւ պիր թարիգ իլէ Ալա ըՍթէֆանոսա բապթ գըլընմըշ տրր։ Պու թագսիմնէն միւրատ, Ռուս ասքէրինին Ալա Սթէֆանոս տա տիւչար օլտուղու խասթէլիքլէրտէն զուրթարըլմասը խուսուսու տուր. չունքի չիմնի տաղըտըլտըգլարը թէրլիքլէրտէ հավա տահա սաղ տրր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Աժանս Հավաս

Տէնէֆ կիւն ղաֆէոմզըն Դէրբէնդէն ոնրա կէլէն Ռէվէրֆլար տրր։

Լօնտրա 16 Նիսան

Թայմզ ղազէթասընընն խապէր վէրտիյինէ կէօրէ, Լօնտրա վէ Սանբէթէրպուրկ պէյնինտէ, տօսթանէ վէ Նիմ ըէսմի սուրէթտէ պագը մուխապերաթ ճէրէեանի իթմիշ տիր։ Մէղքիւր ղազէթա տէյօր ք՝, սուրէթի իպթիտայիէտէ պիր Գոնֆէրանս թէճէմմիւի միւհթէմիլ տիր։

Ս. Բէթէրսպուրկտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Ռուսլար հէր սընֆ ասքէրի սիլահ ալընտա ամագ իւզրէ պուլունույօրլար։

Լօնտրա, 16 Նիսան

Մէպուսան գամարասընընն մուվագգաթէն տաղըլմասը մատտէսի հագգընտա Մր. Հէնրի Ֆաուսէթ, միւտտէթի թաթիլիյէնին Նիսան 29 տա խիթամ պուլմասընը մէպուսան գամարասընտա թալէպ իթտի։

Սընը Սթէֆֆօրտ Նորթգրթ ճէվապէն տէյտի քի, միւտտէթի թաթիլիյէնին ազատըլմասը, բէք զիյատէ սույի թէէսիրի միճիպ օլաճագ տրր։ Ինկիլիզ հիքմէթինին պիրինճի մագսէտի, մէսէլէի հազրէնին սուլհէն վէ պատիի խօշնուտի օլաճագ պիր սուրէթտէ թէսվիյէսի խուսուսու օլտուղունու, սընը Ս. Նորթգրթ իլավէի մէգալ իթտի։

Մր. Ֆաուսէթին թէքլիֆի ըէտտ օլունտու։

Մէպուսան գամարասը, հիքմէթին արզուսու միճիպինճէ, մայիս 6 տա թօրլանմագ իւզրէ տաղըլտը։

Լօրտլար գամարասը տախի մայիս 13է գատար թաթիլ իթտի։

Բարիս, 16 Նիսան

Ժէնէրալ Գլաբգա եազտըղը պիր մէքթուպտա, հիքմէթի Օսմանիյէ թարաֆընտան քէնտիսինէ պիր մէմուրիյէթ վէրիլմիշ օլմասընը թէքզիպ իտէյօր։

Աթինա, 16 Նիսան

Թըրհալատա պիր միւթարէքէ ագտը խուսուսունտա միւզաքէրաթ տէվամ իտէյօր։

Եագընտա իհթիմա իտէճէք մէսքիւքաթ Գոնֆէրանսընա պիր մէմուր կէօնտէրմէսինէ տաիր ժէնէրալ Բիա մարիֆէթիյէ Ամերիկա տէվլէթի թարաֆընտան վուգու պուլան տավէթէ Եունան հիքմէթի թարաֆընտան մուվաֆագաթ օլունմուշ տուր։

Պոս-ոպահ ալընան Ռէվէրֆլար

Դալգիւթա, 17 Նիսան

Մալթաեա տերհալ իքի ալայ եէրլի սիւարի վէ իքի ալայ էվրօբալը սիւարի ասքէրի վէ իքի ալայ եէրլի բիատէ ասքէրի իլէ իքի ալայ էվրօբալը բիատէ ասքէրի վէ իքի պաթարեա թօբ վէ պալթաճը ասքէրինտէն տէօրթ պէօլուք կէօնտէրմէք իւզրէ, ինկիլթէրրատան Հինա հիքմէթինէ էմր վարիտ օլտու։

Ասաքիրի մէրգումէնին գապուլի իչին թէտարիքեաթը լազըմէյի իճրա իթմէքիւզրէ տիւնքի կիւն Մալթայա միւթէվէճճիհէն իքի նէֆէր զապիթ պուրատան հարէքէթ իթտի։

Լօնտրա, 17 Նիսան

Ռուսիա տէվլէթինին Լօնտրա սէֆիրի գօնթ Շուվալօֆուն անգարիպ Ս. Բէթէրսպուրկա աղիմէթ իտէճէյի ըիվայէթ սլունույօր։

Թայմզ ղազէթասընընն խապէր վէրտիյինէ կէօրէ, կրան տիւք Նիգօլա անգարիպ Ս. Բէթէրսպուրկա ավտէթ իտէճէք վէ Ալա Սթէֆանոստա միւշարիլէյհին եէրինէ ժէնէրալ Թոթլէպէն թային գըլընճագ տրր։

Զըրհլըլարը թօրբիլէրէ գարշը մուհաֆազա իթմէք իւզրէ, ինկիլիզ պահրիյէ նէզարէթի թարաֆընտան Մալթայա գըրդ գըթա ուֆագ վաբօր կէօնտէրիլմիշ տիր։

Մօնարչ նամ զըրհը, ինկիլիզ տօնանմասընա իլավէ օլունմագ իւզրէ հարէքէթ իտէճէք տիր։

Բարլամէնթօ հազիրան 6սընա գատար թաթիլ միւզաքէրաթ իթմիշ տիր։

Բարիս, 17 Նիսան

Ֆրանսըզ ֆօնտասու 109 40
Օսմանը գօնսօլիտէսի
աչըլտը 8 15
գարանտը 8 07 1/2

Լօնտրա 17 Նիսան
Ինկիլիզ գօնսօլիտէսի 9⅝
Օսմանը գօնսօլիտէսի.
աչըլտը 8 1/8
գարանտը 8 1/16

Թաշրատա պուլունան ապօնէրիմիզին էքսէրիսինին միւտտէթէրի խիթամ պուլմուշ օլտուղու հալտէ, հէնիւզ տէյնլէրինի թէավիյէ իթմէմիշ օլտուգլարընտան, թէէքիտ վէ մուհարրէրաթ իլէ ուղրայշմաղա մահալ պրագմայարագ, լութֆէն ապօնէ պէտէլէրինի իտարէխանէմիզէ կէօնտէրմէլէրի չիտտէթլէ ըէճա օլունուր։

ԻՆԿԻԼԻԶ ԲԱՐԼԱՄԷՆԹԻ

(227 նումէրոտան մապաատ)

Լորտ Տէրպի Նութգունուն ֆըգրասի — Խիթէմ : Հէնիւզ պիզճէ մախֆի-յաթ տայրէսինտէ օլան չէյլէրտէն պահս իթմէեէրէք , ճիւմլէնին մալիւմիւ օլան մատտէլէրէ տախի իսթինատէն տէճէպպիւրիմ քի , Աւսթրիա Ալէմանիանըն քէնտիսինէ իտէճէյի պիր մուավէնէթտէն եախօտ հիչ օլմազ իսէ պիթէրաֆ տուրաճաղընտան էմին օլմատըգճա , Րուսիա իլէ գաթը ալագա իտէճէք տէրէճէլէրտէ ճէսուրանէ պիր բօլիթիգա իթթիխազ իտէմէզ :

Աւսթրիատա պիրի պիրինէ մուխալիֆ օ գատար միլլէթլէր վար քի պիր մուհարէպէտէ պօզուլսա , տէվլէթի բարա բարչա օլապիլիր . իմտի Աւսթրիանըն ահվալը տախիլիյէսի տայիմա նազարը տըգգաթըմըզտան տուր օլմամալը տըր : Շիւպհէսիզ Մաճարլար Ինկիլթէրրատա պու գատար թէվէճճիւհ վէ պու գատար ալագա կէօրտիւքլէրինտէն , Րուսիայա ճիւմլէտէն զիյատէ պիր գուվվէյի ֆալիյէ իլէ խասմ տըրլար . լաքին Թամ պու էֆքեարըն մուղայիրինտէ պուլունան Սլավլար տա օնլարտան աչաղը գալըր տէրէճէլէրտէ տէյիլ տիր : Պունլարտան մատա Աւսթրիա Ալամանլարը եանի Նէմչէլէր վար քի, տայիմա միւսավէհէյէ Թալիպ տիրլէր : Աւսթրիա հիւքիւմէթի իսէ , իլք Թէտարիքեաթընա տէսթրէս օլմագ իւզրէ պէչ ալթը միլիօն լիրա էտինինճէյէտէք ազ զահմէթ չէքմէտի , Նիհայէթ չունու տէմէք իսթէրիմ քի , Աւսթրիա , մուավէնէթինէ կիւվէնիլէճէք տէվլէթլէրտէն պիրի տէյիլ տիր :

Լաքին ֆարզ իտէլիմ քի, Աւսթրիա պէնիմ տէտիյիմ կիպի օլմայըպ տա ալքէրիճէ տահա գուվվէթլի պիր տէվլէթ օլսուն . լաքին պու հալտէ չունու տա պիլմէլիսինիզ քի , Աւսթրիա իլէ Ինկիլթէրրա արասընտա բէք պէօյիւք պիր ֆէրգ վար . վէ մէյտանը մուհարէպէտէ Աւսթրիա պիզէ միւթթէֆիգ օլապիլիր իսէ տէ , մէմուլ իթմէմէլիյիմ քի , մէյտանը մուհարէպէ խարիճինտա տախի պիզիմ իլէ միւթթէֆիգ օլապիլսին :

Իչթէ պու հալլէր մէյտանտա օլտուգճա , բէք չօգլարընըն մանիթալը օլտուղու վէ մէմուլ իթտիյի վէճհ իլէ մուհարէպէյէ մէճպուր օլմամըզա տէմէքէլիմ մուհարէպէյէ գօշմամըզա նէ սէպէպ վար , նէ եաբմըշ օլաճաղըզ պու մուհարէպէ իլէ , վէ նէթիճէսի նէ' օլաճագ , պու սիւալլէրի իթմէեէ մէճպուրում , լաքին ճէվապ օլարագ , պու խուսուսլարտա եաբամայաճաղըմըզ նէ տիր , սալթ օնու սէօյլէեէպիլիրիմ : Պիզտէ , հէմ ղալիպա չօգճա օլարագ էօյլէ բօլիթիգա ահալը վար քի , հէր նէ օլուր իսէ օլսուն , սօնունտա խէճալէթի մուճիպ պիր չէյ օլամազ զանն իտէրլէր . պունլար տայիմա Օսմանլըեա մայիլ օլանլար տըր . էկէր արզունուզ վար իսէ , Օսմանլը տէվլէթինի տայիմա սաղ սագլամ պուլունտուրմագլըղընըզ , լաքին էվվէլքի հիքեէթինէ իատէ իթտիրէմէզսինիզ , Օսմանլը տէվլէթինի կէրիւէ տէօնտիւրէմէզսինիզ , վէ զանն իտէրիմ քի պունու էն զիեատէ մէմուլ իթմէեէն , մուախխարէն խարիճիէ նէզարէթինիզէ գատէմ պասան էֆէնտիլու տօսթումուզ տուր (Լօրտ Սալիզպուրիյի տէմէք իսթէր) : Պունա նէ Ինկիլիզ րայը օլուր նէ տէ պիւթիւն Եւրօբա գապուլ օլապիլիր . իմտի Օսմանլը տէվլէթինի էսքի հիքեէթինէ իրճա իտէմէզսինիզ հալտէ , նէ' տիր էօյլէ իսէ եաբաճաղընըզ : Պիր հուտուտ մու եօլունտա գօնաճագսընըզ , պիր չէհր մի գուրթարաճագսընըզ , Թազմինաթտան պիր չէյ մի աչաղը վարաճագսընըզ , եախօտ պիր Թագըմ Թէֆէրրիւաթլար իլէ մի ուղրաշաճագսընըզ , պունլարըն ճիւմլէսինի տիբլօմաթճա միւքեալէմաթ իլէ էտինմէյէ տէ բէք պէօյիւք գօլայլըգլարընըզ օլապիլիր . պու մագսատ իչին էյիճէ պիր տըգգաթ իթտիւմտէ մէմուլ իթմէմ քի , պունլարը գուվվէթլէ էտինմէեէ մուհագգագ սէպէպլէրիմիզ օլապիլսին : Շիմտի ճիւմլէմիզ պիլիրիզ քի , մատտէ եալընըզ ահտնամէյի Թատիլ իթմէք օլմայըպ , օնուն էօթէ Թէրաֆընտա տա պաչգա պիր ֆիքր վար : Հանկը հարպ Թէրաֆտարընըն իսթէր իսէն սիվալ էթ տէ , պագ նէ տէյէճէք . պիզ տէյէճէք Եւրօբատա տահա նուֆուզումուզու զայըֆ իթտիք Շարգտա տա , իմտի ճէնկ իթմէլիյիզ քի պունլարը Թէքրար գազանապիլէլիմ :

Լաքին , պիլիրիզ տէ մէմնուն օլաճագ պիր չէյ միզ վար իսէ տէ օ տախի չու տուր քի , իքի պուչուգ սէնէ զարֆընտա Եվրօբանըն պիր ուճունտան օ պիր ուճունա գատար հիչ պիր մահալլէ Ինկիլիզէ նէ զայիֆ պիր տէվլէթ սէնտի վէ նէ տէ պիր զայըֆ նազարը իլէ պագըլտը : Վագըա Ինկիլիզ նուֆուզու Թէնէզզիւլ պուլտու տէմէք սահիհ իսէ , պու Թէնէզզիւլ պիզիմ պիլէ պիլէ վէ իսթէյէրէք իթթիխազ իթտիյիմիզ մուսամէլէլէրտէն նէչէթ իթտի . Րուսիա իլէ Օսմանլը մուհարէպէսինին նէթիճէսի նէ օլաճաղը սիւրէթլը սահիհէտէ պիզէ բէք ալա մալիւմ իքէն , պիզ պիթէրաֆ տուրմաղա րազըպէթ իթտիք , վէ էյէր մուհարէպէտէն էօյլէ պիր նէթիճէ մէմուլ իթմէզտիք տէյէն վար իսէ , նէ իտի էօյլէ իսէ մէմուլ օլունան նէթիճէ օնու սէօյլէյինիզ : Իչին տօղրուսու պու տուր քի , իսթիտատան պէրու գապինէթ ազալարընտան հէր պիրի , քէնտի ֆիքրինին նէ օլտուղունու քէնտիսի տախի պիլմէզ իտի : վէ էյէր Ինկիլիզ միլլէթինէ միւրաճաաթ իթմէմ լազըմ կէլսէ , միլլէթէ չու սիվալը իտէր իտիմ . օն սէքիզ մահտան պէրու պիրի պիրինէ ճիտտէն զըտտ վէ մուղայիր իչլէր իլէ ուղրաշան պիր գապինէթտէն նէ բօլիթիգասը պէքլէյօրսունուզ: Ցահա չօգ սէնէ եօգ տուր վագըթ օլալը քի պէօյիւք պիր Թէճրիւպէ իլէ չունա վագըֆ օլմալըյըմըզ : Պիզ , իսմի իլէ սէօյլէյիմ , պիր Ֆրանսըզ իմբէրաթօրու վէ խանէտանընը իսթիսհալ իթմէք իւզրէ պիր պէօյիւք ճէնկէ պուլաշտըգ . Ֆագաթ պիլմէմ քի Ինկիլթէրրատա գաչ քիչինին պու զաթա ալագայը տէրունի օլապիլիրտի :

Զանն իթմէյին քի ճէնկէ էլ վուրմագլա հէր մաթլուպունուզ հասըլ օլապիլէճէք . նէ Րուսիա Նուֆուզունու զայըլ իտէպիլիրսինիզ նէ տէ Ինկիլիզ նուֆուզունու օնուն եէրինէ կէչիրէպիլիրսինիզ . չիւնքի չիմտի Պուլկարիսթան տէնիլէն մէմլէքէթլէրտէ Րուսիա նուֆուզունա ֆայիգ պաշգա պիր նուֆուզ տահա օլամազ . մուհարէպէ պախթը իլէ հէր նէ գազանսանըզ . պունտան եէրմի եէրմի պէչ սէնէ ագտէմ նէ հասըլ օլտու իսէ , եինէ օ հասըլ օլաճագ տըր , պաշգա տըր եէր հէր իսթէտիյինիզի գազանապիլիր իսէնիզ : 1856 տա տա պիզէ էօյլէ կէլտի քի , պիր իշ եաբտըգ տէյի . լաքին նէ մէմուլ իթտիք , ալթընտան նէ չըգտը , չիմտի կէօրիւյօրուզ :

Մաթլուպ հէր նէ իսէ տէ , պէնիմ էն մէմնուն օլաճաղըմ չէյ անը տիբլօմասիա , վէ միւքեալէմէ Թարիգի իլէ էտինմէք տիր . էվվէլէ , չիմտի հարպա մէյլ կէօրիւնիյօր , օնա չիւպհէ եօգ , լաքին պէնիմ տէ պունա իսկեամ օլմագըղըմ , չիմտիքի հալտէ հարպըն լուզումունա տէլալէթ ատտ օլունանլարտան տահա բէք չօգ պէօյիւք տէլայէլլէրէ միւհթաճ տըր :

Խապտայը մուճպիրէ իլէ պիզ պիր ճէնկէ միւհթաճ օլմատըգճա, իտէճէյիմիզ ճէնկ մուայէնէն վէ մուհագգագ սէպէպի օլմայան , վէ իճապընա ուսմում Ինկիլիզ ահալիսինին իթթիֆագընը հասըլ իտէմէյէն վէ պէյիմ տէ պիլա միւթթէֆիգ պիր ճէնկ տէմէք օլաճագ տըր :

Թէրճիմանը Էֆքեար : Պու քէլամլար իլէ պիթէր իչթէ Լօրտ Տէրպիյինին նութգու քի իքի սէպէպէ մէպնի Թէքմիլինի Թէրճէմէ իթմիչիզ : Պիրինճիսի , պու նութգուն կիրասա օլունտուղու բազար իրթէսի ագչամը , կէրէք Լօրտ Պիգօնսֆիլտ վէ կէրէք սայըր պիր Թագըմ Լօրտլար վէ սէրլար Թէրաֆընտան տահա պաշգա չօգ ուզուն նութգլար տա սէօյլէնմիչ տիր քի , գիյատէ անլէրտէն տէ պահս իտէճէյիզ . լաքին հիչ պիրինի Լօրտ Տէրպիյինին նութգլարը կիպի միւքէմմէլ պուլամամըշըզ . Լօրտ Տէրպի մէսէլէնին հիչ պիր քէօշէսինի պօշ պըրագմամըշ , հէր խուսուսա հագգընտա լազըմ կէլէն իյզահաթը վէրմիշ տիր .

Իքինճիսի , Լօրտ Տէրպիյինին նութգու պիզիմ գաչ մահտան պէրու եազմագտա օլտուղումուզ պէնտլէրէ օ տէրէճէ մութապըգ տըր քի , պու մութապագաթա պիզ տախի հայրէթտէ գալմըշըզ : չիւնքի նութգուն չօգ եէրի հարֆը հարֆընա գատար պիզիմ եազտըգլարըմըզը Թաստիգ իտէր .

Վագըա Լօրտ Տէրպի , պիւթիւն Ինկիլթէրրանըն հէյէթը րէսմիյէսինէ մուղայիր օլարագ , հարպ Թէրաֆտարը տէյիլ տիր , օլապիլիր քի Լօրտ Տէրպի եանըլըյօր օլսուն . լաքին էքսէրիյէթ տէ էքսէրիյէթ օլտուղու իչին , եանըլմաղ տէյիլ տիր , մէմուլ իթմէյիլիմ քի Լօրտ Տէրպի կիպի պիր զաթ , եա պիր զարար եա պիր նէֆսանիյէթ եա պիր մէնֆաաթը մախսուսէսինէ ղալիպ օլարագ , մուհարէպէ էֆքեարընա մուղայիր պէօյլէ հիւքմէր վէրէպիլիր օլսուն , էլլա տուէլը սայըրէ բօլիթիգասը վէ իթթիֆագ մատտէսինտէ , մալիւմնը միւքթէսիպէմ իւղէրինէ սէօյլէյօրում տէյի , սէօյլէտիյի քէլամլարա տահա զիյատէ պիր էհէմմիյէթ վէրմէք իսթէտիյի հալտէ :

Օթուզ սէնէտէն զիյատէ Ինկիլթէրրանըն էն պէօյիւք մէսնէտլէրինտէ պուլունուպ , Ինֆիլայինտէ հիչ պիր միւքէլլէֆիյէթ պու անէտէք կէօսթէրիլմէմիչ օլան պիր Թէվէճճիւհէ մազհարիյէթի , վէ Լօրտ Պիգօնսֆիլտ կիպի պիր րէիսի միւքէլլէ տիհէնինտէն իչիթիլէն մէտհիյէլէրի , պու զաթը սուլթուտէ սըֆաթըն գատրինի օ տէրէճէ Թէրֆի իտէր քի , միւչարալէյհին էֆքեարընա մուվաֆըգ պիր էֆքեար տա պուլունմամըզ , վէլէվ վուգուաթը աթիյէ իլէ Թաստիգ օլունամայաճագ պիր էֆքեար տա օլսա , եինէ աճիզանէ պիզ քէնտիմիզէ պունու պիր չէրէֆը ազիմ ատտ իտէրիզ . չիւնքի Լօրտ Տէրպինին քէլամլարը պիզճէ միւլհիքեանէ քէլամլար տըր :

ՎԱԳԹ

Կէչէն ճումաա իրթէսի խիւլասամըզ հագգընտա Վագթ ղազէթալը միւթէպէրի մուհարրիրլիյի ճանիպինտէն պազը իյզահաթ Թալէպ օլունմուշ տուր : Թէրաֆըմըզտան Թէրճէմանը Էֆքեար ղազէթասընա կէօնտէրիլան պէնտլէր տայիմա պիր էֆքեար իւզէրինտէ ճէրեան իթտիյինտէն վէ էքսէրիա պիրի օ պիրինէ իյզահաթ մագամընտա եազըլտըղընտան, պիզճէ Թէքրարընա հաճէթ կէօրիւլմէզ իսէ տէ , պու պապտէ զէրրէ գատար պիր չէքք վէ չիւպհէ պըրագմամագ իւզրէ , աթիտէ պազը իյզահաթ իթմէսինը եինէ պիր վաճիպէի զիմմէթ ատտ իտէրիզ :

Պախթըմըզտան Թամ պու արալըգ ֆէլէք պիզէ պիր պէօյիւք իմտատ էթմիշտիր . տիւն վէ պու կիւն Թէրճէմէսինի տէրճ իթտիյիմիզ Լօրտ Տէրպինին նութգունտա , իյզահաթը լազըմէ եաթիզասընտան զիատէ վէրիլմիչ տիր . կէրէք կէչէն չարշամպա վէ կէրէք ճումաա իրթէսի կիւնքի մուպահասալարըմըզը օգուտուգտան սօղրա միւչարալէյհ Լօրտ Տէրպինին նութգունու տա օգույանլար , էօյլէ զանն իտէճէքլէր քի եա պիզ Լօրտ Տէրպինին նութգունու էվվէլճէ իչիթիպ սօղրա օ պէնտլէրի եազմըշըզ , եա եօգսա միւչարալէյհ պիզիմ եազտըգլարըմըզը օգումուչ վէ սօղրա նութգունու իյրատ իթմիչ տիր . լաքին հէմ վագթ հէմ մէսաֆէ պէօյլէ պիր Թէսատիւֆի գապիլ իտէմէզ օլտուղունտան , տէմէք օլուր քի , մահզա հէտէֆին պիրլիյի , պու սէօզ պիրլիյինի հասըլ իտէպիլմիչ տիր : Լաքին կէլէլիմ չիմտի պիզէ վաճիպէյի զիմմէթ օլան իյզահաթա : Էօթէտէն պէրու տէրքեար օլան մագսատը աճիզանէմիզ տախի , Սալիզպուրինին չու քէլամլարընտա մէվճուտ տուր .

« Ինկիլիզ տէվլէթինին Սթամ-
«պօլ գօնֆէրանսընտան մագսատը
«չու բօլիթիգայը հասըլ իթմէք ի-
«տի քի , Օսմանլը [illegible]
«[illegible] օլարագ
«[illegible] , մուհագգագ իչ-
«թիքեալէրին ճիւմլէսի մահվ ի-
«իզալէ գըլընսըն , վէ եինէ տէվ-
«լէթը միւչարալէյհա Եւրօբա քէ-
«ֆալէթինէ միւհթաճ օլմայաճագ
«տէրէճէլէրէ կէլինճէյէտէք զէվ-
«վալ վէ խարապիյէթտէն մուհա-
«ֆազա օլունապիլսին : »

Մագսէտ ալա , ֆագաթ նէ Ինկիլթէրրանըն նէ տէ սայըր տէվլէթլէրին սօն հարէքէթլէրի պու մագսէտէ գաթա ճէվապ վէրմէտի . լաքին պիր ազ տահա Սալիզպուրիյի տինլէյէլիմ .

« Աչիքեար տըր քի , պէօյլէ
« խայըրլը նէթիճէլէրէ [illegible]
« եօլ իլէ վասըլ օլունամազ , իլլա ա-
« հալիյի պուլունտուգլարը հալ-
« տէն օ տէրէճէ խօչնուտ վէ մէմ-
« նուն իթմէքլէ քի , անլէրտէ պիր
« վէթան հիսսի հասըլ օլսուն , վէ
« սալթանաթը սէնիյէյէ սատըգ
« Թէպաա օլարագ , մէմալիքի Օս-
« մանիյէյի մուհաֆազայա հազըր
« պուլունսունլար :

Ինկիլիզին մագսէտի տէ վէ պու մագսէտին հուսուլունա պուլտուղու եօլ տա պունլար իտի իսէ , պունու 1877 նիսան պիրինտէ ալէմէ իլան իթմէլիյիտի վէ տէյիլ 1878 նիսան պիրինտէ :

Զիւնքի Րուսիա իլէ սայըր քեաֆֆէյի տուէլը Եւրօբանըն մագսէտի , վէ պուլտուգլարը եօլ, Լօրտ Սալիզպուրինին բօլիթիգա բլանընըն քեամիլէն զըտտը տըր :

Օնլարըն բօլիթիգասընտա Օսմանլը մէմալիքինին միւճէրրէտ Օսմանլը իտարէսի Թահթընտա [illegible] օլմասը տըր . եանի Րումէլիտէ Օսմանլը մէմալիքլէրինին գիսմի միւսթագիլ իթմէք գիսմի իմարէթ իթմէք , վէ գիսմինի մուխթարիյէթը իտարէ ալթընա ալմագլա :

Շիմտի պիզիմ կէրէք Ինկիլիզին վէ կէրէք սայըր Եւրօբա տէվլէթլէրինին բօլիթիգասընտա կէօրտիւյիւմիւզ չէյ պաչգա պիր չէյ տէյիլ տիր . իլլա Ա.յիսթէֆանօզ ահտնամէսինին [illegible] վէ տէյիլ ֆէսխի . պու Թատիլաթըն նէ չըգաճագ անճագ , չու քի մէսէլա Պուլկարիսթան պէօյիւք իքէն քիւչիւլէճէք . պիզիմ մագսատըմըզ պու օլմայըպ, իլլա Պուլկարիսթան նիչին իմարէթ օլսուն տա , Սալիզպուրինին իլան իթտիյի կիպի , Օսմանլը իտարէսի Թահթընտա օլարագ բըլահ օլմայաճագ :

Պիզիմ արատըղըմըզ Պուլկարիսթանըն պէօյիւքլիւյիւ քիւչիւքլիւյիւ տէյիլ տիր , իլլա Օսմանլը իտարէսինտէն չըգմագ իմարէթ օլմասը տըր :

Սալիզպուրի պունու եաբապիլէճէք մի . եանի Պուլկարիսթան իմարէթինի ֆէսխ իտիւպ տէ Թունա վիլայէթի իտէպիլէճէք մի . պունու եաբապիլէճէք իսէ, պիզ եազտըգլարըմըզ պահսլարտան օ գատար մահճուպ օլուրուզ քի , արթըգ պու ալէմտէ ինսան եիւզինէ պագամայըզ , լաքին պունու գապիլ կէօրմէյէն տէյիլ քի եալընըզ պիզ իզ , եա տահա պաչգալարը տըր , իլլա քէնտիսի Սալիզպուրի տախի :

Իչթէ քէնտի քէլամլարը . . . .

« Շիմտիքի հէր չէյի վագթ Թէպ-
« տիլ իթտի . արթըգ այնը նէթի-
« ճէլէրի , այնի տէրէճէլէրտէ այ-
« նը վասըթալէրլէ տէսթրէս օ-
« լունամազ :

« Պու անէտէք Եվրօբանըն չարգ
« գըսմը Թէրաֆընըն ահվալի նէ
« [illegible] վէ [illegible] իլէ Թահ-
« Թը Նիզամա ալընտը իսէ , օնլար
« [illegible] միւհթաճ օլա-
« ճագլար կիպի կէօրիւնիւյօր ,
« հէմ [illegible] տա : »

Իմտի օլսա օլսա նէ օլաճագ . Պուլկարիսթան [illegible] պիր ազ քիւչիւլէճէք , լաքին եինէ [illegible] գալաճագ . պիզիմ արատըղըմըզ մէպտէ պիր արազի տէյիլ . օնուն իչինտիր Ա.յիսթէֆանօզ ահտնամէսի իսթէր Նըսըֆ Նըսըֆա Թէնզիլ օլսուն իսթէր պիր րուպա , մատամ քի անտէ պու մէպտէ գալաճագ տըր , եանի մատամ քի Խրիսթիյան բըլահաթը իտարէյի Օսմանիյէ ալթընտա գապիլ օլամամագ մէպտէսի պու իմարէթ ճիհէթի իլէ պագի օլաճագ , Օսմանլըեա օլան խասարաթ խասարաթ տըր : Ամմա Ինկիլիզ ճէնկ իտէճէք , Աւսթրիա չունու եաբաճագ , Ֆրանսա պունու եաբաճագ, հէր նէ եաբարլարսա եաբսընլար,

պիզ պու մէյտէնին թէպտիլինէ տայիր օնլարտան հիչ պիր սըամէթ վէ հուրէքէթ կէօրմէմէօրուզ, ամմա Վ.-քի մուհարրիրի կէօրիւեօրմուշ, պիզ օ կէօրիւշէ տէ պիր շէյ տէյէմէյիզ, բէք բէք չալըշըւ տէյէպիլիրիզ քի, պիզ տէ Սըրպիսայը կէօրիւեօրուզ քի, Օսմանլը ասքէրի թէքմիլ եէնմիշ քէն, Ինկիլիզ տէվլէթի թէվասսութիւ իլէ հէյէթը ասլիյէսինէ տօղունուլմասը, վէ տահա սօնրա տա՞նէ օլտու, օնու տա հալա կէօրիւյօրուզ։

Խմտի պիզ պու մադուլէ չէյլէրին խաւէսինէ պիր խըմիտ կէօրմէտիյիմիզտէն, պարէմ պու սօն օլմասընա, վէ պունտան պէօյլէ պիր եա պիր գաչընըն տահա Ռումելիտէ Թէքէրրիւր իթմէմէսինէ գօնկրէտէն պիր թէմինաթ մաթլուպունու թէճվիզ խաւեօրուզ, վէ Թաճիւպ խաէրիզ քի պէօյլէ պիր հագգ մաթլուպու, Վ.-քի մուհարրիրիյի նասըլ աղնայամազ օլայիլիր։ Էկէր օ գատար էմնիեէթի վար իսէ քի հէր պիր շէյ 1875 տէն էվվէլքի հալէ իրճա օլունաճագ, օ էմնիյէթի պիզէ տէ կէօսթէրսին, տէյէճէյիմիզ գալմազ. պիզտէ իսէ գամա պէօյլէ պիր էմնիյէթ եօգ տուր. հալթմա ղըտալը կէօսթէրիր պիր չօգ տէլայէթլէր վար քի, չիմտի անլէրտէն տէ պահս իթմէնին վագթը տէյիլ տիր։

Լաքին մատամ քի Թաճիւպ պահսընտայըզ, պիզ տէ չունա Թաճիւպ խաէրիզ քի, Եվրօպատա Գըրըմ մուհարէպէսինին թէքրարընա հավվէս խաւեճի պիր քիմսէ գալմատըղը, պունճա էվրագը բէսմիյէտէ, նութգլարտա վէ միւքեալէմաթտա պին տէֆա սէօյլէնմիշքէն, վագթ մուհարրիրի հալա պունլարը նասըլ կէօրմէյէ օլուր. վագտա Թաճիւպ իտէճէք չէյ տիր. պունա չիմտիլիք լօրտ Տէրպինին նութգունու գրաաթա րաղպէթ պույուրմալէրինի նիազ իտիւպ, վէ կէչմիշլէրտէն տէ սարֆը նազար իտիւպ, իլէրիտէ պունա սայիր տահա բէք չօգ էվրագը բէսմիյէ տէ կէօրէճէյիմիզէ էմին օլտուղումուզ էճիլտէն, պունտան սօնրա գուհուրա կէլտիքճէ խպրագընա միւսարաաթ իտէրիզ։

Գալըը Ռուսիա խմէրաթօրունուն մէմալիքի Օսմանիյէտէն արազի զապթ իթմէմէք խըզրէ վաատ իտիւպ տէ սէօզինտէ տուրմամասը Լօրտ Սալիզպիւրինին սիրքիւլէրինտէ պունա տայիր պիր սէօզպէթ եօգ տուր, օլսա տա պունուն մուհաքէմէսի պիզիմ իչիմիզ տէյիլ տիր. չիւնքի հիւքիւմէթին հիւքմտարան մուհաքէմէ իտէպիլիր։ Գալըը քի, Ինկիլիզ գապինէթինէ բարլամէնթօտէն չօգ տէֆա չու սիւալ վարիտ օլմուշ տուր. «Նիչին պիթէրաֆ.
«ըզդ իլան իթտիյինիզ վագըթ-
«տա պիւթիւն ալէմէ վէ Թիւր-
«քիայա տախի տէֆա տէֆա
«Թահրիրաթ կէօնտէրիպ, Թիւր-
«քիայա ասլա վէ գամա եար-
«տըմ իթմէյէճէյիզ տէյի թէյ-
«նիտ իթտիքտէն սօնրա, չիմտի
«եարտըմա գայըրըյօրսունուզ
«վէ պիր ճէսիմ մուհարէպէյէ
«գատար կէօզինիզէ ալըյօր-
«սունուզ։»

Օլամազ մը քի, կօրչագօֆ տա Պիգընսֆիլտէ պէօյլէ պիր սիմլ իթսին։

ԼՕՐՏ ՊԻԳԸՆՍՖԻԼՏԻՆ ՆՈՒԹԳՈՒ

8 Նիսան։

Տիւն վէ պու կիւն տէրճ իթտիյիմիզ Լօրտ Տէրպինին նութգու, պու Լօրտ Պիգընսֆիլտին նութգունա պիր ճէվապ օլտուղունտան, վագտա էվվէլ պունու վէ սօղրա Լօրտ Տէրպինին նութգունու տէրճ իթմէլիյիտիք. ֆագաթ Լօրտ Տէրպինին նութգունտա մէվատը միւնազիինֆիհա տահա պիր կիւզէլճէ իճմալ օլունմուշ օլտուղունտան, օնա վագըֆ օլունտուղու հալտէ իչպու նութգուն մաալի տահա գօլայ աղնաշըլըր օլտուղու իչիւն օնու պունա Թագտիմ իթմէք թէնսիպ օլունտու։

Լօրտ Պիգընսֆիլտին պու նութգու Լօրտ Տէրպինին նութգունտան իքի գաթ ուզուն տուր, լաքին նըսֆընտան զիատէսի գօնկրէ հագգընտա վուգու պուլան միւքեալէմէթլէրըն Թէքրարը օլտուղունտան, վէ մալիմ օլան մէվատտէն իպարէթ պուլունտուղունտան, անլէրտէն սարֆը նազար իտէրէք, խուսուսա 1856 վէ 1871 ահտնամէսինտէն պահս իթտիյի Փըրըստան պաչլայըպ, պէր վէճհը աթի պազը ֆըգըալարընը տէրճ իտէրիզ։

Լօրտու միւշարաւէյհ, Այիսթէֆանօզ ահտնամէսի հագգընտա տա պահս իթտիյի սըրատա չու վէճհ իլէ, տէվամ իթմիշ տիր։

«Մէյքիւր ահտնամէ 27 եա 29 մատտէյի հավի օլուպ, ուսուլէն ահտնամէլէրէ տէրճ օլունան մէվատը ատիյէտէն մաատասը, ճիւմլէթին 1856 վէ 1871 ահտնամէլէրինին եըլըն-ըն ըչէ-ըկ թանզիմ օլունմուշ տուր։

«Միլօրտլար, պէն տէմէյօրում քի Այիսթէֆանօզ ահտնամէսինին հէր պէնտի 1856 վէ 1871 ահտնամէլէրինին ահքեամընը ֆէսխ եիլ իթմիշ տիր. պու պիրազ աղըրճա կէլիր։ Հալթմա պիզիմ մէմուլ իթտիյիմիզ վէճհ իլէ Ռուսիա պու մուահէտէյի, թաաավվուր օլունան գօնկրէնին միւզաքէրէսինէ իհալէ իթմէք նիյէթինտէ օլսըրտը, 1856 վէ 1871 ահտնամէլէրինին հավի օլտուղու մատտէլէր իլէ Այիսթէֆանօս ահտնամէսի մատտէլէրի պէյնինտէ օլան ֆէրգը տախի արամայըպ, վէ նագըս եա իխլալ մատտէսինտէն տէ պահս իթմէյիպ, պունլարը պիր սաւհ ու սալահ էֆքեարը իլէ գօնկրէ միւզաքէրաթընա արզ օլունմազ իւզրէ Ռուսիալըն տէվլէթլէրէ օլան պիր ինհասը մազամընտա Թուլթանազըարմ, վէ հագգ վէ եօլլու կէօրինէն մատտէլէրի տէ գօնկրէյէ գապուլ իթտիրէճէք տիմ. լաքին չիմտի պազալըմ կէօրէլիմ քի նէ տիր պու ահտնամէ։

Էվվէլա եօյլէ վէ օ տէրէճէ կիզլի վէ Թէնհաճէ Թանզիմ օլունտու քի պիր պէնտինին տախի պիթէրաֆ տէվլէթլէրէ Պապը Ալի Թէրաֆընտան իպլաղ օլունմասընա րուխսաթ վէրիլմէմիշ։ Պու պիթէրաֆ տէվլէթլէր իսէ հէպ Ռուսիայա միւթթէֆիգ պուլունան տէվլէթլէր իտի, հալթմա օ տէվլէթլէր պիթէրաֆ օլմասալար, Ռուսիա օ նայիլ օլտուղու պէօյլէ մուվաֆֆագիյէթլէրին պիրինէ տախի նայիլ օլամազ բօզ վէ օնլարտա պիլիւէլէր քի Ռուսիա 1856 վէ 1871 ահտնամէլէրի իլէ քէնտինի պաղլը պուլունաճագ, պիթէրաֆ տախի օլամազլար բօզ։

Միլօրտ Լէֆէնտիլէր, պու ահտնամէ Լէվէլէմիտէ Ռումէլի Թիւրքիայը տէնիլէն գըթաա Օսմանլը հիւքիւմէթինի թէքմիլէն րէֆ վէ մահվ իտէր։

Վէ եւինէ էվվէլ Լիմանէ Պուլկարիսթանը նամը իլէ պիր իմարէթ թէշքիլ իտէր քի, տախիլինտէ Պուլկար օլմայան բէք չօգ պաչգա ճինս ահալիլէր տէ վար։ Օնտան Գարա տէնիզէ էնէր, վէ պու սէնիլին քէնարլարընը զապթ իտէր, օնտան տա Ագ տէնիզէ կէչէր, պու սէնիզին լիմանլարընա տա սահիպ օլուր։

Պու եէնի Պուլկարիսթանը Ռուսիա ինթիխապը իլէ պիր ամիր նասպ իտէր, սուրէթը իտարէ վէ ինզըպաթընը պիր Ռուսիա գօմիսէրինէ իհալէ իտէր, օնտան սօղրա պու եէնի իմարէթի, պէնճէ տայիմա իչիւն, ֆագաթ չիւպհէսիզ իքի սէնէ իչիւն Ռուսիա ասքէրի զապթը ալթընտա վէրիր։

Լաքին եալընըզ պու վաքի մէմլէքէթլէր վէ եէռալէթլէր տէխիլ տիր Օսմանլըտան ալընըպ տա Ռուսիա էլինէ կէչէն, վէ Օսմանլը իտարէսի եէրինէ Ռուսիա իտարէսի ալթընտա գալան։ Եըլ ահտնամէնին պազը մատտէլէրի ահքեամընճա, Եանեա, Թիւրհալա վէ Պօսնա կիպի էն ուզագ մէմլէքէթլէր տախի Օսմանլը մէմալիքի սայիրէսինին խարրճընտա պըրագըլըպ, Ռուսիա մարիֆէթի իլէ Թանզիմ օլունան նիզամաթ վէ իմթիյազաթ Թահթընտա պըրագըլըպ, չէօյլէ քի ալքեար ալքեար պիւթիւն Ռումէլի գըթաասը Օսմանլը հիւքիւմէթի եէտինտէն ալընըպ Ռուսիա հիւքիւմէթի իտարէսինէ վէրիլիյոր տէմէք տիր։

Միլօրտլար, զանն իթմէյին քի Անատօլուտա տա պաչգա պիր շէյ օլույօր. պու գըթայա տայիր օլան մուգավէլէթ տախի, այնի պահըը Հազէր կէօլ(Կասպից Ծով) Գարա տէնիզի տէ պիր Ռուսիա կէօլիւ իտէյօր։ Պաթում լիմանընը, քի Ռուսիա ֆէթհ իտէմէյիպ, հալա Օսմանլը էլինտէ տիր, օնու տա Ռուսիա զապթ իտէյօր։ Էրմէնիսթանըն նէ գատար միւսթահքէմ մահալլէրի վար իսէ, օնլարը տա Ռումէլի գըթաասընա հէր նէ Թէտպիր գուլլանըլըյօր իսէ, Անատօլու Էրմէնիսթանընա տախի այնը Թէտպիր գուլլանըլըյօր, վէ հէր նէ գատար իսէ Օսմանլը հիւքիւմէթի Թահթընտա պըրագըլըյօր իսէ տէ, օրասը տա եինէ հագիգէթէն Ռուսիա Թէրաֆընտան Թանզիմ վէ իճրաա օլունան նիզամաթա Թապի օլունաճագ տըր։ Միլօրտլար, տահա պիր իւչիւնճիւ նոգթա վար քի, օնուն իւզէրինէ տէ պաչգաճա տըրգաթընըզը ճալպ իթմէք իսթէրիմ։ Խանի Գըրըմ մուհարէպէսինտէն սօղրա Ռուսիա եէտինտէն ալընան Պէսարապիա գըթաասընըն Թէքրար Ռուսիայա իատէ օլունմաղ խտաասը։ Պու մատտէնին տախի Այիսթէֆանօզ ահտնամէսինէ տէրճի իլէ նէ տէրէճէ Թագպիհ իւթ վէ բզթըրապաթ հասըլ օլույօր, միւրատըմ չիմտի օնտան պահս իթմէք տէյիլ տիր, իլլա չունու տէմէք քի, պու պիր ուֆագ չէյ, եախօտ եալընըզ մահալլինճէ էհէմմիյէթի օլաճագ պիր մատտէ տէյիլ տիր. պունուն Բարիս ահտնամէսինէ տէրճի, օ վագըթ լօրտ Բալմէրըսթընըն պէօյլէ իգտամլար վէ հիմմէթլէրինէ միւհթաճ օլմուշ տուր։ (Մապատըսը տէվամ)

Այլէնճէ տայիրէսի պէլէտիեէ տախիլինտէ զուհուր իտէն իքիւթի սարիճէնին մէնի իչիւն իթթիխազ օլունաճագ Թէտապիր իւզէրինէ միւզաքէրէ իտիւպ, պիլ իթթիֆագ պիր գարար վէրմէք իւզրէ, կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ պիլ ճիւմլէ տէվլէթլէր գօնսօլօսլարը պիր մէճլիս ագտ իթմիշլէր տիր։

—Թիւրքիատա միւթէմէքքին պիւթիւն Չէրքէզլէր նամընա օլարագ, Չէրքէզ միւթէպէրանընտան օթուզ քիշի, Սէրասքէր Րէուֆ բաշա հազրէթլէրինէ պիր մազպատա արզուհալ Թագտիմ իթմիշլէր տիր։ Պու արզուհալտա, Չէրքէզլէր, մուհարէպէտէ Թիւրքիանըն իթտիքլէրի ֆէտաքեարլըգտէն պահս իտէրէք, պունա գարշը քէնտիլէրինէ հիչ պիր միւքեաֆաթ օլունմատըղը հալտէ, չիմտի իսէ ալէյհլէրինտէ իտիլմէքտէ օլան պի եասա խիտաաթ-

ՇԱՐԳ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԹԷՔՐԱՐ ՌՈՒՄԷԼԻ ՃԻՀԷԹԻ

Կազրօվա Թարաֆընտան Շիպգա պօղազընա օլան հիւճում.

(227 նումէրօտան մապատ)

մէչհուրու տախի օրատան կէլիր։ Բէզաիւք սիահ չէրխա, գայթան, վէ բիւսկիւլլէր օրասա եաբըլըր։ Էքսէրիսի զէնկին վէ գումրէթլի ատամլար տըր, վէ Ռուսիա ասքէրի օրասա հէր նէյի մէ՛քիւլատ Աչըրթըպատ վէ Տիվալիմատ պուլուպ բահաթ իթտիլէր։

Այըն 16սընտա, տօղուղունճու բիատէ ֆըրգասը գօմանտանը Բրէնս Զվիաթօբօլք Միրսքի, Կազրօվայա մուվաֆֆըլէթ իյլէտի, Շիպգա պօղազընըն զապթընա պու Բրէնս պաշ գօմանտան թային օլունտուղունտան, էրթէսի կիւնիւ իչիւն հէր նէ լազըմ իսէ, իլք ագշամտան Կազրօվատա իքմալ էյլէտի։

Շիպգա պօղազը տէնիզին սաթհընտան պին իքի եիւզ մէթրօ եիւքսէքսէ տիր, վէ Պուլկարլարըն Սէն Նիգօլա Թապիր իթտիքլէրի տահա եիւքսէք պիր տաղըն եամաճընտա տըր. էօյլէ վէնասթիր իւթիհքեամլը միւսթահքէմ տիր քի, բէսմիլէրի պիր ինկիլիզ էրքեանը հարպ զապիթինտէն վէրիլմիշ տիր տէնիր։

Շիպգայա վասըլ օլան հէր գաչ եօլ վար իսէ ճիւմլէսի եա պաթալ ազաճլար տէվիրէրէք, եա խէնտէքլէր գազըլարագ, եա տա պլօգաուսլար եաբըլարագ մէթէրիսէ ալընմըչ բօզ։ Հասըլը նազար իտէնէ տէհշէթ կէթիրիր տէրէճէտէ պիր գալէ չէքլինմէ իտի։

Ռուսիա ասքէրի տէօրթ գօլ օլուպ, պիրի Զէյլէնօտրօվա գարիյէսինտէն, վէ սաղտան, սիկէրի օրթատան վէ էն ֆէնա եօլտան Թօրսուզ վէ սիվրիսիզ օլարագ հիւճում իտէճէքտի։ ճէնէրալ Բրէնս Միրսքի, Տէրօյինսքի, վէ Կրան Տիւք Նիգօլայըն օղլու միկէր Կրան Տիւք Նիգօլա պու օրթա գօլտա իտիլէր։

Սօլ գօլ օրմանլար իչինտէն, վէ պիր տէօրտիւնճիւ գօլ տախի Պէրտէք գարիյէսինտէն Շիպգա իւզէրինէ կիտէճէքտի, լաքին պունլարըն էօնիւնտէ պիր տէ Օսմանլը օրտուսու չըգաճագ բօզ։ Ճիւմէսինէ տէ, Պուլկարլար գըլաղուզլուգ իտէր իտի։

Շիպգա իւզէրինէ հիւճում իտէճէք ասքէր ճէման օն իքի պէօլիւք վէ իքի Սօթնիա գազագտան իպարէթ իտի. Օսմանլը ասքէրի պունլարըն իւչ գաթը օլուղտան մատամա էօյլէ պիր մէթին վէ պըրնմազ եէրտէ օլտուղլարը տա քէնտիլէրինէ տահա պէօյլէ պիր գուվվէթ իտի։

Վագտա պու գատար ազ ասքէր իլէ Շիպգա իւզէրինէ հիւճում իթմէք խայըլ օլունուր պիր ճէսարէթ տէյիլ իտի, լաքին Բըրէնս Միրսքի հիչ մէմուլ իթմէզ իտի քի Շիպգատա օլան պիւթիւն Օսմանլը ասքէրինէ գարշը կէլէճէք։ Օ կիւնիւ ճէնէրալ Կուրգօ քիւլլիյէթլի ասքէր իլէ գըպէ Թէրաֆընտան Շիպգա իւզէրինէ կէլէճէքլէրտէն, հէմէն հաճէթ օնուն խմտատընա եէթիշմէքտէն մանտա պիր իչի օլմայաճագ զանն իտէր իտի։ Լաքին Կուրգօ վագթը զէմանը իլէ եէթիշէմէտիյինտէն Միրսքինին ասքէրի բէքիչան օլտու։

Իլք իւչ գօլ, այըն օն էնտիսինտէ վէ էօյլէտէն պէչ սաաթ էվվէլ եօլա րէվան օլտուլար, սաղ գօլ Զէյլէնօտրօվա գարիյէսինէ վարմ օլուպ վէ օրայա տէօրթ թօբ եէրլէշտիրիպ, պիր պէօլիւք տէ ասքէր պըրագըպ, պագըսը իլէրի եիւրիւյիւպ, գարշըլարընա հիչ պիր տիւշմէն չըգմայարագ, ագշամըն սաաթ եէտիսինտէ Խմէթիա կէչիտինէ վասըլ օլտու։

Օրթա գօլ սաապահըն սաաթ տօգուզունտա իքի եօլուն պիր պիրինի քէստիյի պիր մէվգիյէ կէլիպ օրատա արամ իյլէտի։ Պիր սաաթ սօղրա տէօրտիւնճիւ գօլուն Օսմանլըտան պիր Թապիա ալըրըը խապէրի կէլիպ. ֆագաթ խմտատ տախի իսթէնմիշ իտի։ Իչտէ մուհաֆազասընա Թային օլունան իքի պէօլիւքին պիրի սէրիան պու տէօրտիւնճիւ գօլա խմտատա կէօնտէրիլտի։

Լաքին սաղը Թըրմանմագ բէք միւշքիլ օլտու, տէօրթ պէչ սաաթտա անճագ Օսմանլը մէվգիլէրինէ եագլաշըլապիլտի. նիհայէթ սաաթ իքիտէ, կէրէք ճէնէրալ Միրսքի վէ Տէրօյէնսքի վէ կէրէք Կրան Տիւք Նիգօլայըն օղլու տիքէր Կրան Տիւք Նիգօլա Օսմանլը մէվգիլէրինին քէչֆինէ կէլտիլէր։

Թամ պու արալըգ, Օսմանլըլար իքի մէթէրիզտէն, պիր պըլօգաուստան վէ պիր Թապիատան աթէշ բիւսքիւրմէյէ պաշլատըլար։ Ռուսլարըն իւչ պէօլիւքիւ պու աթէշէ ճէվապ վէրիպ, տէօրտիւնճիւսիւ ինհիյազթա պուլունտու վէ գավգայա ագշամըն սաաթ եէտիսինէ գատար տէվամ օլունտու։ Ռուսլար Զէյլէնօտրօվատա պըրագտըգլարը իւչ Թօբու գուլլանամատըլար, վէ ագշամըը իքի Թէրաֆ ասքէրի տէ քէնտի օտուգլարը մէվգիլէրտէ գալըըլար։

Էօյլէտէն իւչ սաաթ սօղրա, օրթա գօլ տախի, Օսմանլը խաթլարը արգասընտան Թօբ սէսի ալտըղընտան, կուրգօ կէլիյօր զանն իթտիլէր, լաքին պու սէսլէր Բըլէվնէտօֆ գօմանտասընտա օլան Ռուս սոլ գօլու իլէ Օսմանլը պէյնինտէ օլան մուհարէպէնին թօբ սէսլէրի իտի։ Պու Թէրաֆտա Օսմանլը ասքէրի Ռուս ասքէրինտէն պիր գաչ գաթ զիատէ օլտուգլարընտան, Ռուսլար նէ տէրէճէ

(Տէվամ)

տան չիքեանեթ իտէյօրլար ․ Ջէրքէզլէր մէզքիւր արզուհալլարընտա տէյօրլար քի, Թիւրքլէրին, Արնաւուտլարըն վէ Պուլղարլարըն իճրա իթտիքլէրի սույի հարաքեաթ, քէնտի իչլէրինտէն պազըլարընըն «միւսթէմնա օլարագ» իճրա իթտիքլէրի խըրսըզըգլարտան բէք պէօյիւք տիր վէ պու նէվ սույի հարաքեաթտա պուլունան Ջէրքէզլէրի աախըր Թէրպիէէ իթմէք հիւքիւմէթին պօրճու իտի ։ Նէթիճէի քէլամ, Ջէրքէզլէր պատէշլին հագլարընտա տահա զիատէ հիւսնիւ մուամէլէ իպրազ օլունմասընը վէ Ջէրքէս մուհաճիրանըընըն պիր ան էվվէլ Ռուսօլուտա մինասիպ մահալլէրտէ իսքեանընը նիազ իտէյօրլար ։

ԺԷՆԷՐԱԼ ԻԿՆԱԹԻԷՖ
ԻԼԷ
ՊԻՐ ՄՈՒԼԱՔԱԹ

Օպզոր նամ Խըրուաթ ղազէթասը, մուհարրիրլէրինտէն պիրիսինին ժէնէրալ Իկնաթիէֆ իլէ վուգու պուլան պիր միւլագաթընը պէր վէճհի աթի հիքեայէ իտէեօր ։

«Ժէնէրալ Իկնաթիէֆ, Այա Ստէֆանօս ահտնամէսինի Աւստրիա գապուլ իտէմէմէքտէ օլմասընտան թէաճճիւպ իտէյօր ։ Էյէր Սըրպիա վէ Գարատաղ էմվէլէրի կիւլի էհէմմիյեթսիզ մէմալիք հուլինտէ գալըրլար իսէ, սէպէպի չու տուր քի, Աւստրիա պունու պէօյլէ իսթէմէքտէ տիր, վէ ժէնէրալ Իկնաթիէֆ պու չէյէ թէէսսիւֆ իտէյօր ։ Պուլղարիսթանըն էյլի սէնէ միւտտէթ քիմսէնէ նէ փայիտէսի օլապիլէճէք վէ նէ զարարը ։ Ռուսիա, Պալգանլար նիմ ճէզիրէսինտէ պէօյիւք պիր գուվվէթ քեսպ իթմիշ օլմայաճագ տըր ․ Պալգանլար նիմ ճէզիրէսինտէ, Ռուսիանըն նուֆուզու, օրալարտա սաքին օլան ահալինին Ռուսիաեա օլան թէվէճճիւհիւ տէրէճէսինտէ օլապիլիր ․ վէ ահալի մէզքիւրէնին չու թէվէճճիւհիւ, պիր ահտնամէ իլէ մահվ օլունամազ ։

«Ժէնէրալ Իկնաթիէֆին էֆքեարընճա, Այա Ստէֆանօս ահտնամէսի Ռուսիաեա պիր չէյ վէրմէմէքտէ տիր ․ մէզքիւր ահտնամէ, պազը գավմլարա, լայըգ օլտուգլարը կիպի, պիր խաարէի միլլիյէ վէրմէքտէ տիր ։ Ռուսիա պու իշտէ քէնտիսինէ մուավէնէթ իթմէքտէն քիմսէյի մէն իթմէզ ։ Աւստրիա վէ Ռուսիա պէյնինտէ վուգուա կէլէճէք պիր մուհարէպէ, տէտի ժէնէրալը միւշարիլէյհ, պիր նահագգըլըգ վէ պիր տէլիլիք օլաճագ տըր ․ զիրա Ավըստրիանըն Պալգան նիմ ճէզիրէսինտէ նէր զապթ իթմէսի, գապուլ օլունուր պիր չէյ տէյիլ տիր, նէ վագթ քի Ռուսիա պէօյլէ պիր չէյտէն սարֆը նազար իթմէքտէ տիր ։

«Ժէնէրալ Իկնաթիէֆ, սէօզինէ խիթամ վէրէրէք, Ռուսիանըն էէնի պիր մուհարէպէ իթմէք իչին գուվվէթի քեաֆիյեսի օլտուղունտան պահս իթտի, վէ տէտի քի, Ռուսիանըն տահա քիւլլիյէթլի գուվվէթի ասքէրիյէսի վար տըր, քի մուհարէպէի ախիրէտէ մէյտանա չըգարըլմամըշ իտի ․ իհթիյաթ ասքէրինին միգտարը թէքմիլ տիր, միլլէթ ասքէրի սիլահ ալթընա ալընապիլէճէք տիր, վէ պու գուվվէի ասքէրիէնին ճիւմլէսի թէչքիլ ու թանզիմ օլունտուգտա, մէզքուրլարը պիր միլեօն նէֆէրէ պալիղ օլաճագ տըր ։»

—

Բօթիտէն մարթ 27 թարիխլէ Նէօյօրքօս ղազէթասընա պէր վէճհի աթի եազըլըեօր ։

«Միւսալէհէնին ագտը միւնասիպէթիլէ պուրատա պէօյիւք չէնլիք օլտու ։ Բօթի մէվգիի գումանտանը մուհարէպէնէ իչթիրաք իտէն զապըթան վէ նէֆէրաթը, վէ խուսուսիլէ տէօրթ գըթա Թօբլա Ամիրալ Հօպարթ փաշա տօնանմասընա մուվաֆֆագըյէթլէ մուգավէմէթ իտէն թօբճու նէֆէրաթընը իմփէրաթօր նամընա օլարագ թէպրիք իթտի ։

«Ռուս էրքեանը հարպ զապըթանը չու էֆքեարտա պուլունուեօրլար քի․ էկէր Թիւրքլէր Սօխում գալէ սէֆէրինի իճրա իթմէսէ իտիլէր, Բօթիտէ վէ Պաթումտա Ռուսլարըն հալի բէք ֆէնա օլաճագ իտի ։ Միւմայիլէյհ զաբիթլէր, Օսմանլը տօնանմասընըն Բօթիյէ գարշը զայիֆ տավրանմըշ օլմասընը գըրթիգա իտէեօրլար ։

«Ճէնէրալ Ֆրանգինի Պաթում միւթէսարրըֆլըգընա թային օլունմուշ տուր․ ճէնէրալ Ֆրանգինի ասլէն Իթալիալը տըր վէ Տէրսաատէթտէ սաքին օլմագտա իտի ։ Ճէնէրալը միւշարիլէյհ էյի Ռուսճա վէ Թիւրքճէ սէօյլէմէքտէ տիր ։

«Սօխում գալէ Հասան փաշա տօնանմասը թարաֆընտան Թօբա Թութուլտուղու վագթ վուգուա կէլէն խասարաթըն պիր ճէտվէլինի թանզիմ իթմէք իւզրէ ճէնէրալ Թագէն Սօխում գալէեէ կէօնտէրիլմի․ Սօխում գալէ ահալիսի Օսմանլը տօնանմասը թարաֆընտան խըլէն Թօբ աթէչի սէպէպիլէ խարապ օլան էմլաքլարընը հիւքիւմէթէ պիլտիրիպ, պու չէյ իչին խասարէթէն Թիւրքիատան թալէպ օլունան Թազմինաթտան, քէնտիլէրինէ տիւչէն գըսմը ախզ իտէճէքլէր տիր ։

«Ռուսիա իչէրլէրինտէն էէնի ասքէր կէլիպ, պուրատա Ոյուրկաթ վէ Հօսօպան Թէքէսի մէվգիլէրինտէ պուլունան ասքէրին եէրինէ կէչմէքտէ տիրլէր ։

«Ումումու Թաճիրիէլէրի իչին Թիւրքիաեա կիթմէք իսթէմիշ օլան Ռուս Թէպաասընա պասաբօրթ վէրմէքտէն Գավկասիա վալիսի իմթինա իթմիշ տիր ։

«Գավգասիատա նէշր օլունան Ռուս ղազէթալարընըն էքսէրիսի Պէրլինտէ ագտ օլունաճագ Գօնկրէնին գարարլարընա պէօյիւք պիր էհիմիյեթ կէօսթէրմէեօրլար, վէ Գօնկրէտէ վէրիլէճէք գարարըն Ռուսիա լէհինտէ օլմայաճաղը էֆքեարընտա պուլունուպ, Ռուս օրտուլարընըն չէրէֆինի թէհլիքէյէ գօյապիլէճէք օլան պիր էէնի մուհարէպէտէն իհթիրազ իթմէսինի հիւքիւմէթէ թավսիյէ իտէեօրլար ։

«Պուրա քէչիտէսի մուամէլաթընա իպթիտար օլունմուշ տուր ։ Ռիօն նէհրի աղզընտաքի Թօրբիլլէրի չըգարմագ իւզրէ վէրիլէն էմրի, Բօթի գումանտանը տիւնքի կիւն կէրի ալտը ։»

ՊԱՆԳԸ ՕՍՄԱՆԻ
ԻԼԱՆ

Խազինէի ճէլիլէ, ատի քեաղըտ իւզէրինէ պասըլան գայմէլէրի ֆիլիկրանլը գայմէլէր իլէ տէյիչտիրմէք հազըրլըգընտա մուգատտէմաթը վուգուա պուլան վատըն մէվգիի իճրայա գօմագա չալըչմագտա օլտուղունտան, իչպու միւպատէլէ իչին Պանգը Օսմանի Գալաթա վէ Ստամպօլ պիւրօլարընըն անգարիպ աչըգ պուլունտուղու աշաղիտէ իլան իտէր ։ Շիմտիլիք ֆիլիկրանլը օլարագ եալընըզ 100լիւք գայմէնին լէվհասը հազըրլանըպ պուլունտուղունտան, միւպատէլէ մուամէլէսի պու սընըֆ գայմէլէրտէն պաշլայաճագ վէ տիկէրլէրին տախի լէվհալարը հազըրլանտըգճա, տէր հալ միւպատէլէլէրինէ մուպաչէրէթ իտիլէճէք տիր ։ Ֆագաթ, ֆէրսուտէ գայմէլէրին միգտարը կիւնտէն կիւնէ թէզայիւտ իթմէքտէ պուլունտուղունտան, ֆիլիկրանլը գայմէ իլէ միւպատէլէլէրի իճրա օլունունճաեա տէկին շիմտիլիք պուլարըն ատի քեաղըտ իւզէրինէ պասըլմըշ ճէտիտ գայմէլէրլէ միւպատէլէսի իճրա օլունաճագ, վէ Պանգը Օսմանինէ պու մուամէլէէ նէ վագըթ պաշլանաճաղը իլէրիտէ իլան իտիլէճէք տիր ։

—

Ֆէրսուտէ գայմէլէրին ճէտիտ գայմէլէր իլէ միւպատէլէսի, Թէրթիպի մախսուսունտան ֆազլա օլարագ գայմէ իխրաճը նիյէթի խաֆիյէսինէ մէպնի օլտուղունա տաիր պէյն էլհալք պազը րիվայաթը քեազիպէ տէվէրան իթմիչ վէ պու րիվայաթ, գայմէնին գըյմէթինէ թէնէզզիւլի միւճիպ օլապիլէճէքի տէրքեար պուլունմուշ օլտուղունտան, Պանգը Օսմանի պու րիվայաթը գաթիէն թէքզիպ իտէր, վէ գավայիմի նագտիյէնին նիւմէրօլարընը վազ իթմիշ օլտուղու ճիհէթլէ, պէյան ու իլան իտէր քի, պու իրատէի չահանէ իւզրէ գայմէի մուգարրէր օլան օն ալթը միլեօնլուգ գայմէնին միգտարը հէչ պիր վագըթ թէճավիւզ իթմիչ տիր ։ Պինաէն ալէյհ, խազինէտա թապ օլունաճագ գայմէլէրտէն ատի քեաղըտ իւզէրինէ պասըլանաճագ գավայիմ, Պանգը Օսմանի մարիֆէթիլէ վէ քէնտի գօնթրօլու թահթընտա օլարագ, մէզքիւր ֆէրսուտէ գավայիմին միւպատէլէսինէ խըթիմալ օլունաճագ, վէ ճէտավիլիւտէն գալտըրըլաճագ օլան գայմէլէր տախի Պանգը Օսմանի մարիֆէթիլէ, վէ խազինէի ճէլիլէնին թահթը նէզարէթինտէ օլարագ մահ պէ մահ եագըլմագ ու էհրագ իտիլէրէք, միգտարը ղազէթալար իլէ իլան օլունաճագ տըր ։

ՃԷՎԱՊ

Մեծայարգ և ազնիւ Ա. Մոսիկեան էֆէնտի ․

Մարտ 20 թուականով՝ Ձեր սիրալիր նամակին հետ՝ ընդունեցայ նաեւ Թէրճէմանը Էֆքեարի այն թերթերը, որոնց մէջ Ձենէ առ Վ. Հիւկօ, և անկից առ Ձեզ ուղղեալ նամակները կային ։

Կարդացի ես այդ ազգասէր լրագրին էջերուն միոյն մէջ, առնուաստս ուղղեալ, և վսեմ հոգիէ բղխեալ քաջալերիչ ուղերձ մը․ որոյ չեմ արժանի թէպէտ, այլ չի զարմացայ, առաջին տեսութեամբ սիրելով լաւ ճանչնալուս Ձեր ջինջ և պարզ սիրտը, ու վսեմ հոգին ։ Չի զարմացայ, լաւ գիտնալով՝ որ բանաստեղծին սրբազան պաշտօնն է զմայլիլ, սիրել, գովել և անմահացնել․ մանաւանդ այն սրտերը, որք գոյզն ինչ խօսակիցք և վիճակակիցք են իրենին ։

Ինքս ալ, իբր գերասան սըւեսուէր, որ թարգման քերթողին, բարոյականի քարոզիչն առ մարդիկ, և այդ բնութեան հայելւոյն՝ զոր «Թատրոն» կ'անուանեն, մի աղօտ ճաճանչը գտնըւելուս, գուցէ բնական փոքրիկ ընդունակութիւն մի գտած ըլլալուս․ այլ զայն Ձեր բանաստեղծի անմահ խոշորացուցով դիտէր, ընդլայնէր, ու վսեմ գըչով գաւեր էք․ ո՞հ չ'եմ արժանի այդքան գովեստից․ աւելին իբրև քաջալերութիւն կընդունիմ ատոնք, «որոյ չատ պէտք ունինք․ մենք արուեստաւորք 'ի Պօլիս» ։

Այլ եթէ դուք, Հայ հոյլսոնին վրայ փայլող աստղ մի կանուանէք զիս, իմ արուեստէրի մթին վիճակիս մէջ, յայնժամ ներելի է ինձ ըսել՝ թէ աստեղք, արեւէն կառնուն լոյսերնին. ուրեմըն ես ալ, ձեր ոգւոյն չառաւեղներովը փայլեցայ, որ պահ մի արեւս եղաւ, ու իբր լուսովը ողողեց զիս ։

Նոյն արևն է դարձեալ՝ որ լուսաւորեց անմահ եւ տիեզերահռչակ հանճարի մը, Հիւկոյի աչացըն առջեւ 'ի մթութիւն և յանծանօթս թողեալ, հաղուագիւտ ժողովուրդ մը, ազգերնի՞ . . . Հայութիւնը, և ստիպեց այն ոգին 'ի յօգուտ մեզ խորհիլ, եւ սփոփիչ խօսքերով մխիթարել զմեզ, ո՜հ սոսր համբ, ամբողջ ազգս երախտապարտ է ձեզի ։

Սակայն եթէ, Վ. Հիւկոյի և բոլոր Հայութեան գովեստներն, ու բարի համարմունքը, փառաց պսակներ են Ձեր վեհանձն ճակտին․ այս մի քանի տողերն ալ, կը համարձակիմ յաւելուլ այդ պսակաց վրայ, զերթ ծաղկունք անթառամ մտերմութեան եւ սիրոյ․ խնդրելով միանգամայն որ ընդունիք, յարգանաց խորին հաւաստեացն հետ, անկեղծ բարեկամութիւնս, որով մնամ միշտ

28 մարտ 1878 Ձերդ

Օրթագիւղ Պ. Յ. Ադամեան

ԻԼԱՆԱԹ

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ
ՎԱՊՕՐԼԱՐԸ

Իզմիտ խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, չարչէնպիհ վէ ճումաա իրթէսի կիւնլէրի, Տարիճա վէ Գարամուսալ իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ․ Իզմիտտէն աւտէթ, բէնչչէնպիհ վէ բազար իրթէսի կիւնլէրի, եինէ մէզքիւր իսկէլէլէրէ օղրայարագ ․ Ախչամըը Տէրսաատէթէ վիւսուլ ։

Կիրիտ խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, օն պէշ կիւնտէ պիր սալը կիւնլէրի, Չանագ գալէ, Մօլիվօ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Գանտիա, Րէթիմօ վէ Հանեա իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ․ Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ, օն պէշ կիւնտէ պիր բէնչչէնպիհ սապահըը ։

Անատօլու խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթլէ հէր չարչէնպիհ կիւնլէրի, Էրէյլի, Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսօն, Օրտու, Կիրէսօն, Թրապզօն վէ Րիզէ իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ։ Աւտէթ հէր չարչէնպիհ կիւնլէրի եինէ մէզքիւր իսքէլէլէրէ օղրայարագ ։ Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ բազար էրթէսի սապահըը ․ Օն պէշ կիւնտէ պիր Պաթումա ։

Պարթըն խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, հէր չարչէնպիհ կիւնլէրի, Ամասթրա վէ Պարթըն իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ։ Պու իսկէլէլէրէ օղրայարագ հէր ճումաա աւտէթ վէ բազար իրթէսի Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ օլունուր ։

Պանտըրմա խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, բէնչչէնպիհ ախչամըը, Էրտէք վէ Պանտըրմա իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ․ Հէր ճումաա աւտէթ վէ ճումաա իրթէսի սապահլայըն Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ օլունուր ։

Սէլանիք խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, ճումաա կիւնիւ, Կէլիպօլու վէ Չանագ գալէ իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ։ Հէր սալը կիւնլէրի, մէզքիւր իսկէլէլէրէ օղրայարագ աւտէթ վէ բէնչչէնպիհ կիւնիւ Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ օլունուր ։ (Վափօր պազէն կիտիչ վէ պազէն կէլիչտէ չօգ աէֆա Ակնօրօզա օղրար)։

Մարմարա խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, հէր սալը սապահըը, Պիղատու, Սիլիվրի, Էրէյլի, Թէքիրտաղ, Կանօս, Խօրա, Մէլէֆթէ, Մարմարա, Բաչա լիման, Արթագի վէ Գարապուրուն իսկէլէլէրինէ օղրայարագ ․ եինէ պու իսկէլէլէրտէն կէչէրէք, հէր բէնչչէնպիհ ախչամըը Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ օլունուր ։

Կէմլէյիկ խաթթը

Տէրսաատէթտէն հարէքէթ, սալը վէ ճումաա կիւնլէրի, Մուտանեա իսկէլէսինէ օղրայարագ ․ Բէնչչէնպիհ վէ բազար կիւնլէրի էօյլէտէն սօնրա աւտէթ օլունուր ։ Ճումաա էրթէսի կիւնիւ Մուտանեայա վափօր կիտէր վէ եէվմի մէզքիւրտէ աւտէթ իտէր ։

—

Սամաթիա ճատտէսինտէ, Աղա Համամը գուրպինտէ, Աղարիճա չէշմէսի ալթընտա պիր պէօյիւք տիւքքեան, իչինտէ սարնըճ, գուեու վէ սայիր տայիրէլէրի միւքէմմէլ օլտուղու հալտէ փիրալըգ օլուպ, իսթիճար իթմէք իսթէեէն զէվաթըն մաթպաամըզա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր ։ 1

—

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷՏԷՆ

93 սէնէսի Նիսան 15 ինճի չարչէնպիհ կիւնիւ սապահընտան իթիպարէն, Այա Ստէֆանօզ Թարիգինին սէֆէրլէրի ճումաա վէ Բազար վէ էյեամը սայիրէտէ զիրտէ մուհարրէր օլտուղու իւզրէ իճրա օլունաճագ տըր ։

Այա Սթէֆանօզտան Քէօբրիւյէ

Սաաթ	Տագ.	
1	30	Այա Ստէֆանօզ, Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Եէնիգաբը, Գումգաբու ։
3	30	Այա Ստէֆանօզ, Մագրիքէօյ, Սամաթիա ․
8	—	Այա Ստէֆանօզ, Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգաբու ։
10	30	Այա Ստէֆանօզ, Մագրիքէօյ Սամաթիա, Գումգաբու ։

Քէօբրիւտէն Այա Սթէֆանօզա

Սաաթ	Տագ.	
1	30	Գումգաբու, Եէնիգաբու, Սամաթիա, Մագրիքէօյ, Այա Ստէֆանօզ ։
3	30	Սամաթիա, Մագրիքէօյ, Այա Ստէֆանօզ ։
8	—	Գումգաբու, Սամաթի, Մագրիքէօյ, Այա Ստէֆանօզ ։
10	35	Գումգաբ, Սամաթիա, Մագրիքէօյ, Այա Ստէֆանօզ ։

ԱԶԴ

Գասըմփաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ տոմսակներէն որու քով որ կը գտնուի մինչև յառաջիկայ կիւրակէ 9 ապրիլ Ծաղկազարդի աւուրն Ս. եկեղեցիս բերելին և նոյն թուականէս յետոյ բնաւ ընդունելի չըլլալը կ'ազդարարուի ։

Ի դիմաց Թաղ. խորհ.

Ատենադպիր Ատենապետ

Գ. Գըրըգեան Խ. Յ. Սարաճ

3 Ապրիլ 1878

Սահիպի ղազէթա

Ա. Մ.

ՄԱԹԹԷՈՍ Յ. ՏԱՏԵԱՆ

Մաթպաայը Ֆիւրուզի խանըն 26